

ANALYTICKÁ ČÁST

1. Předškolní vzdělávání	2
1.1 Mateřské školy – školy, třídy	2
1.2 Děti v mateřských školách	4
1.3 Věkové složení dětí v mateřských školách	6
1.4 Děti s cizím státním občanstvím v mateřských školách	7
1.5 Děti se speciálními vzdělávacími potřebami	7
1.6 Učitelé v mateřských školách	8
1.7 Předškolní vzdělávání v základních školách	8
2. Základní vzdělávání	8
2.1 Základní školy – školy a třídy	9
2.2 Žáci na základních školách	10
2.3 Žáci s cizím státním občanstvím na základních školách	12
2.4 Zápisy do prvních tříd základních škol	14
2.5 Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	14
2.6 Jazykové vzdělávání v základních školách	15
2.7 Učitelé na základních školách	16
3. Střední vzdělávání	17
3.1 Střední školy – základní ukazatele	17
3.2 Typy středního vzdělávání	17
3.3 Střední vzdělávání s výučním listem	18
3.4 Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	18
3.4.1 Střední vzdělávání s maturitní zkouškou odborné	19
3.4.2 Gymnázia	20
3.5 Nástavbové studium	20
3.6 Konzervatoře	21
4. Vysoké školy	21
4.1 Studenti vysokých škol	22

1. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání v České republice zajišťují především mateřské školy, dále pak přípravné třídy a přípravný stupeň základních škol speciálních. Předškolní vzdělávání a jeho úloha spočívá v podpoře kognitivního, sociálního, či emočního rozvoje dětí. Mateřské školy pomáhají dětem získávat základní zručnosti a kompetence, které jsou nutné pro jejich osobní rozvoj. Kvalita zkušeností, které žáci nabývají, má vliv nejen na jejich vývoj, ale i na jejich místo ve společnosti, další vzdělání a budoucí pracovní příležitosti. Rané dětství je právě to období, kdy vzdělání může nejvíce ovlivnit rozvoj dítěte. Předškolní vzdělávání je důležitým mezníkem v životě dítěte. Z pohledu významu pro dítě můžeme toto vzdělávání definovat jako základní přípravu na navazující školní vzdělávání a ve všeobecnosti jako kvalitní start do života.

Školský zákon z roku 2004 definuje předškolní vzdělávání takto:

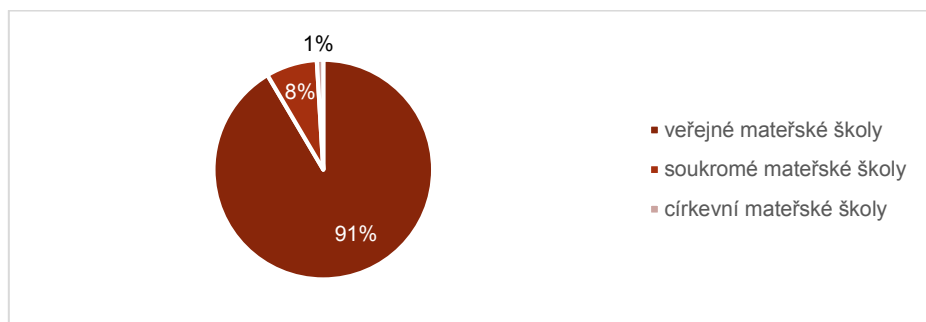
Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Předškolní vzdělávání poskytují mateřské školy, mateřské školy při zdravotnických zařízeních, přípravné třídy na základních školách a přípravný stupeň základních škol speciálních a je určeno zpravidla dětem od dvou do šesti let, případně do doby jejich nástupu na základní školu. V předškolním vzdělávání bylo ve školním roce 2018/19 celkem 366 924 dětí, z toho většina v mateřských školách (99,1 %, 363 776 dětí), zbytek docházel do přípravných tříd základních škol (3 132 dětí) nebo do přípravného stupně základních škol speciálních (186 dětí).

1.1 Mateřské školy – školy, třídy

Ve školním roce 2018/19 zajišťovalo předškolní vzdělávání v České republice celkem **5 287 mateřských škol**. Většina mateřských škol v České republice je veřejná (4 837, 91,5 %). Kromě veřejných mateřských škol se mohou děti vzdělávat i v **soukromých a církevních** mateřských školách. Tyto alternativy však tvoří poměrně malý podíl z celkového počtu mateřských škol v České republice, i když jich v posledních letech výrazně přibývá – především těch soukromých.

Přestože soukromé mateřské školy tvoří stále relativně malou část předškolních zařízení, jejich počet se každoročně zvyšuje. Například mezi školními roky 2011/12 a 2014/15 přibývalo každý rok kolem padesáti nových soukromých školek. Ve školním roce 2018/19 jich bylo pětkrát více než před 10 lety. Nejvíce soukromých mateřských škol, a to jedna čtvrtina, se nachází v Praze a navštěvuje je 3,5 tis. dětí. Druhým krajem s nejvyšším podílem soukromých mateřských škol je Středočeský kraj, ve kterém se nachází pětina všech soukromých školek a navštěvuje je 2,8 tis. dětí. Naopak, nejméně soukromých školek bychom našli v Pardubickém kraji (jen 6 školek, 1 %), ve kterém 99,1 % dětí chodí do veřejných mateřských škol.

Graf č. 1: Mateřské školy podle zřizovatele ve školním roce 2018/19

Zdroj: MŠMT

S nárůstem počtu soukromých mateřských škol se tvoří i nová pracovní místa. To znamená, že každoročně narůstá i počet učitelů v soukromých mateřských školách. Za posledních 10 let počet učitelů v soukromých mateřských školách vzrostl čtyřikrát, z 339 v roce 2008/09 na 1 400 v roce 2018/19. Meziroční nárůst mezi roky 2017/18 a 2018/19 činil 55 učitelů.

Počet veřejných mateřských škol za posledních 10 let i přes narůstající počet dětí ve školkách vzrostl pouze nepatrně (+2,9 %). Zvyšující se kapacitní nároky se tak ve veřejných školkách projeví zejména zřizováním nových tříd (+18,7 %). Jaký je průměrný počet dětí připadajících na jedno veřejné a soukromé zařízení? Například ve školním roce 2018/19 měla jedna veřejná školka průměrně na starost víc než dvakrát tolik dětí než ta soukromá. Na jednoho učitele ve veřejné mateřské škole připadá v průměru 12 dětí, tedy o tři žáky více než v soukromé.

Statistika mateřských škol neobsahuje údaje za zařízení neuvedená v Rejstříku škol, jako jsou například dětské skupiny, dětské kluby a Montessori domy. Ty jsou často soukromé, a většina z nich se nachází v Praze.

V minulém školním roce bylo v České republice v provozu celkem **16 064 tříd**, z toho 764 tříd bylo zřízených v soukromých mateřských školách a 105 v církevních. Meziroční nárůst tříd v mateřských školách činil 95 tříd. Počet tříd, podobně jako počet mateřských škol každým rokem narůstá. Mezi roky 2008/09 a 2013/14 každoročně přibývalo až 500 nových tříd. V posledních 4 letech je přibýtek výrazně nižší a v průměru přibývala necelá stovka nových tříd ročně.

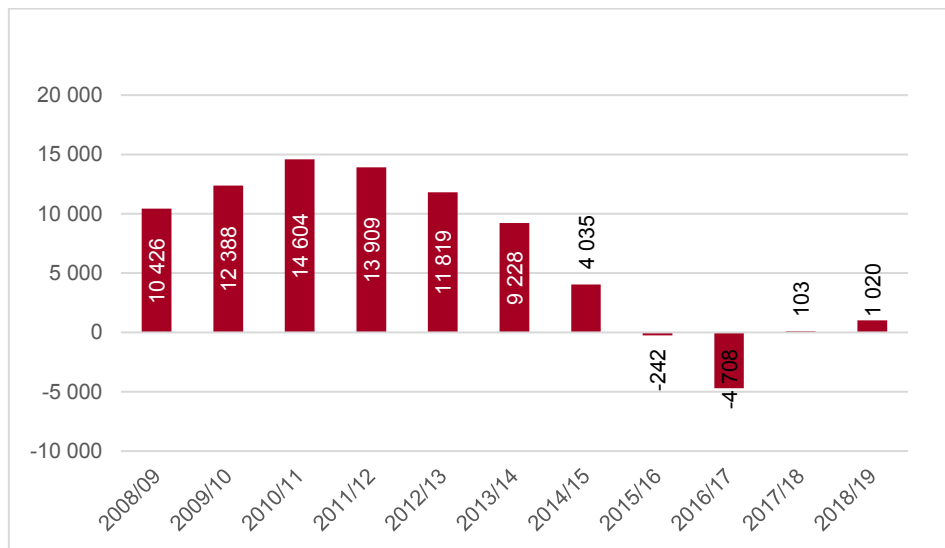
Graf č. 2: Počet mateřských škol, tříd a dětí v mateřské škole na 1 třídu v časový řadě 2008/09 – 2018/19

Zdroj: MŠMT

1.2 Děti v mateřských školách

V školním roce 2018/19 navštěvovalo mateřské školy **363 776 dětí**. V porovnání s rokem předcházejícím došlo k vyššímu meziročnímu nárůstu – zatím co v školním roce 2017/18 přibylo meziročně 103 dětí, v roce 2018/19 byl meziroční nárůst 1 020 dětí. Za posledních 10 let vzrostl počet dětí v mateřských školách o 20,6 %. Největší nárůst byl zaznamenán především ve školních letech 2008/09 až 2014/15 a svého vrcholu dosáhl v roce 2010/11 kdy počet dětí meziročně vzrostl o 4,7 % (14 604 dětí). Naopak v roce 2016/17 byl zaznamenán meziroční pokles počtu dětí navštěvujících mateřské školy.

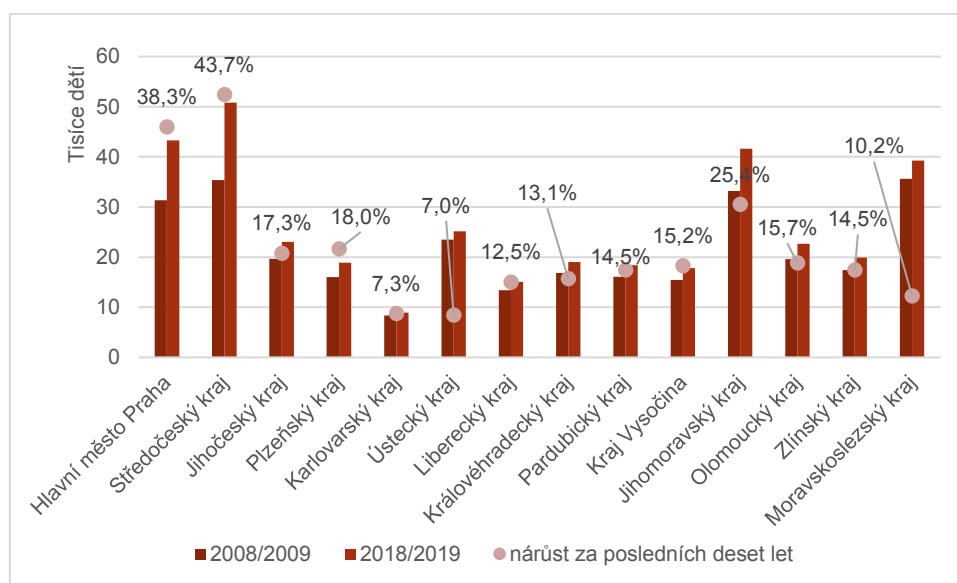
Graf č. 3: Meziroční změna počtu dětí v mateřských školách

Zdroj: MŠMT

Z regionálního pohledu je logicky nejvíce mateřských škol a tříd zřízených v kraji největším, tj. ve Středočeském kraji. Ve školním roce 2018/19 zde bylo 789 (14,9 %) mateřských škol se 2 258 třídami, které navštěvovalo 50 797 dětí. Naopak jen 124 (2,3 %) mateřských škol najdeme v Karlovarském kraji s 382 třídami, kde se vzdělávalo 8 954 dětí. Za posledních deset let vzrostl nejvíce počet dětí v mateřských školách jak v absolutním tak procentuálním vyjádření ve Středočeském kraji, a to o 43,7 % z 35,3 tisíc ve školním roce 2008/09 na výše zmíněných 50,8 tisíc dětí ve školním roce 2018/19. Nejmenší nárůst byl zaznamenán v krajích Ústeckém (+ 7,0 %) a Karlovarském (+7,3 %).

Graf č. 4: Počet dětí v mateřských školách v krajích ČR v letech 2008/09 a 2018/19 (tis.; %)

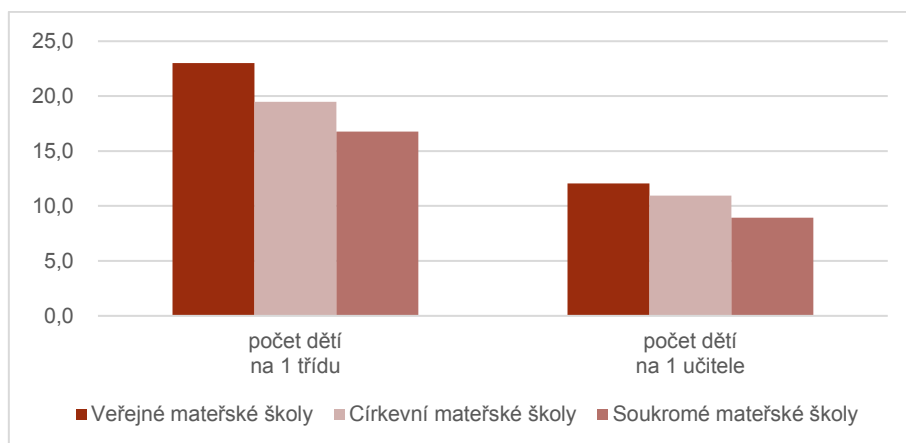

Zdroj: MŠMT

Na jednu třídu v mateřských školách připadalo v minulém roce 22,6 dětí a na 1 přepočteného učitele 12 dětí. Tyto údaje se v posledních deseti letech nijak výrazně nemění, i když v posledních cca 5 letech mírně klesají. Od školního roku 2013/14 klesá i průměrný počet dětí na školu, a to ze 71,5 až na současných 68,8 dítěte na školu – i když ještě ve školním roce 2008/09 byl průměrný počet dětí na jedno zařízení 62,7.

Poměrové ukazatele se výrazně liší v závislosti na typu **zřizovatele** mateřských škol. Např. ve školním roce 2018/19 byl průměrný počet dětí ve třídě nejvyšší ve veřejných mateřských školách (23). Pro porovnání, ve stejném roce v církevních mateřských školách připadlo v průměru na 1 třídu 19,5 dětí a v případě soukromých škol do třídy v průměru chodilo dokonce o 6 dětí méně než ve veřejných mateřských školách. Obdobně ve veřejných mateřských školách připadá na 1 učitele více dětí než v církevních či v soukromých. Např. v minulém školním roce na 1 učitelku v soukromých školkách připadlo o 3,1 dětí méně než ve školkách veřejných. Veřejné mateřské školy jsou taktéž výrazně větší než soukromé. Ve školním roce 2018/19 připadlo na 1 veřejnou školu 72,2 dítěte v porovnání s 31,4 dítěte ve školkách soukromých.

Graf č. 5: Mateřské školy v ČR v roce 2018/19 – základní poměrové ukazatele podle zřizovatele

Zdroj: MŠMT

V krajském srovnání je nejvyšší průměrný počet dětí na školu v Praze – 101,4 ve školním roce 2018/19. Naopak, nejméně dětí na školu připadá v Pardubickém kraji – 57,9. Pokud jde o průměrný počet dětí ve třídě, tak tento poměrový ukazatel byl ve školním roce 2018/19 v Pardubickém kraji naopak nejvyšší (23,6). V tomto ukazateli však rozdíly mezi jednotlivými kraji nebyly nijak výrazné – nejnižší hodnoty (22) bylo dosaženo v kraji Vysočina a v Ústeckém kraji.

1.3 Věkové složení dětí v mateřských školách

Tab. č. 1: Děti v mateřských školách podle věku

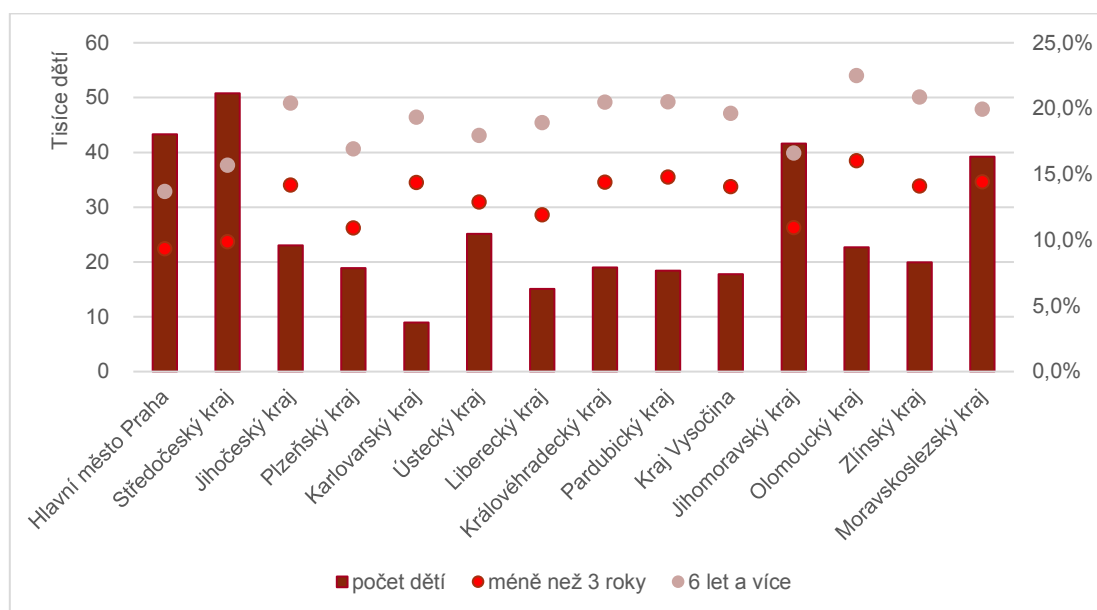
školní rok	podle věku				
	méně než 3 roky	3 roky	4 roky	5 let	6 let a více
2008/09	26 384	79 025	88 134	87 927	20 150
2009/10	30 800	81 334	91 521	90 320	20 033
2010/11	33 040	87 263	92 807	94 775	20 727
2011/12	31 355	92 492	99 884	96 959	21 831
2012/13	31 951	91 350	106 784	104 369	19 886
2013/14	33 141	92 365	106 163	111 217	20 682
2014/15	37 898	92 120	107 065	110 000	20 520
2015/16	42 321	90 640	103 501	109 981	20 918
2016/17	44 729	91 390	100 118	105 869	20 547
2017/18	45 471	91 758	99 914	104 901	20 712
2018/19	45 374	93 046	99 858	104 749	20 749

Zdroj: MŠMT

Z hlediska věku mají v posledních šesti letech největší zastoupení 5leté děti s 28,8% podílem ve školním roce 2018/19. V čase výrazně roste počet dětí v mateřských školách mladších 3let. Pokud má mateřská škola dostatečný počet volných míst, mohou do ní docházet také děti mladší tří let. Tato věková skupina dětí zaznamenala za posledních deset let největší nárůst a jejich počet se téměř zdvojnásobil, a to z 26,4 tisíc ve školním roce 2008/09 na 45,4 tisíc ve školním roce 2018/19. Děti v tomto věku tak v posledním školním roce tvořily v průměru již 12,5 % všech dětí v mateřských školách (v roce 2008/09 to bylo 8,7 %).

Co se týče krajů, rozdíl mezi nimi jsou poměrně značné. Obecně však počty dětí v mateřských školách podle věku z velké části kopírují populační vývoj v těchto věkových skupinách v jednotlivých krajích. V pražských školách bylo dětí mladších 3 let „jen“ 9,3 %, naopak v Olomouckém kraji 16 %. Procentuální zastoupení šestiletých a starších dětí mezi dětmi navštěvujícími mateřskou školu (děti, které by již měly navštěvovat základní školu – jedná se tedy o děti s odloženou povinnou školní docházkou) se v posledních třech letech ustálilo na 5,7 %, tj. 20 749 dětí ve školním roce 2018/19. Dvakrát častěji zůstávají ve školách i po dosažení tohoto věku chlapci než dívky.

Graf č. 6: Děti celkem a podíl dětí mladší 3 let a dětí ve věku 6 let a více v mateřských školách v jednotlivých krajích ČR ve školním roce 2018/19 (tis., %)

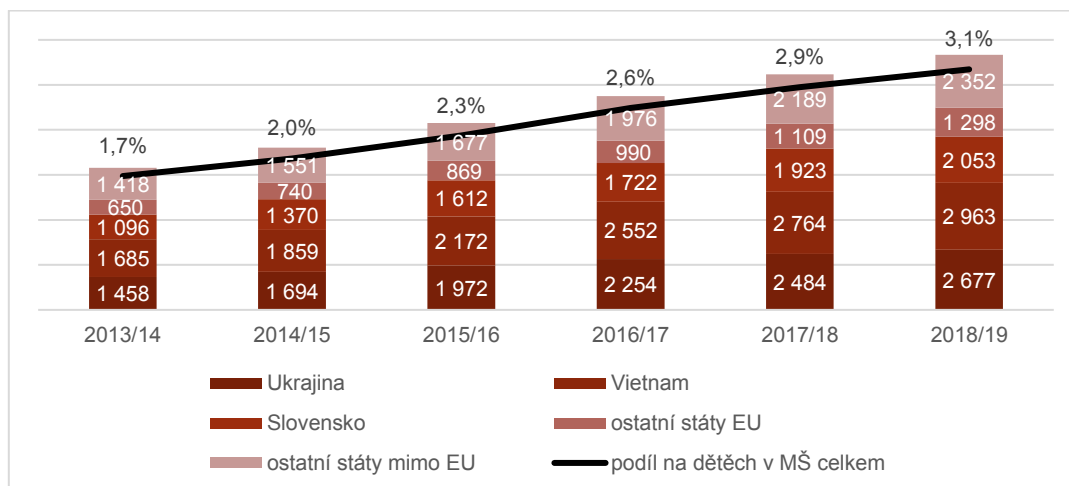

Zdroj: MŠMT

1.4 Děti s cizím státním občanstvím v mateřských školách

Vzhledem k tomu, že i na děti cizinců, kteří pobývají na území České republiky, se vztahuje povinná školní docházka, je důležitá také jejich předškolní příprava. U dětí s odlišným mateřským jazykem je pobyt v mateřské škole často prvním setkáním s českým jazykovým prostředím.

Počet dětí s **cizím státním občanstvím** se v mateřských školách v posledních 10 letech v České republice více jak ztrojnásobil – z 3 535 ve školním roce 2008/09 na více jak 11 tisíc ve školním roce 2018/19. Ve školním roce 2018/19 se v mateřských školách vzdělávalo 11 343 cizinců, tedy 3,1 % všech dětí mateřských škol.

Graf č. 7: Děti v mateřských školách s cizím státním občanstvím v letech 2013/14 až 2018/19 (tis., %)

Zdroj: MŠMT

Nejpočetnějšími skupinami těchto dětí byli Vietnamci (26,1 %), Ukrajinci (23,6 %) a Slováci (18,1 %) – údaje za školní rok 2018/19. Nejčastěji navštěvovaly děti s cizím státním občanstvím mateřské školy v Praze, kde představovaly 10,4 % všech dětí v pražských školkách. Téměř 6 % dětí v MŠ tvořili cizinci v Karlovarském kraji. Naopak v Moravskoslezském, Olomouckém a Zlínském kraji nedosahoval počet dětí s cizím státním občanstvím ve školkách ani 1 %.

1.5 Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách

I když absolutní počet dětí se **speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)** v mateřských školách v posledních deseti letech rostl – ve školním roce 2018/19 jich bylo 11 245 v porovnání s 8 673 ve školním roce 2008/09 – jejich podíl na celkovém počtu dětí se pohyboval stále na hranici 3 %. Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2018/19 celkem 11 245 dětí se **speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)**, z nichž 50,3 % mělo vadu řeči. Podíl dětí se SVP na celkovém počtu dětí v předškolním vzdělávání v České republice činí 3,1 % a v čase se příliš nemění. Více jak třetina (38,8 %) zdravotně postižených dětí byla individuálně integrována do běžných tříd mateřských škol. Běžné třídy mateřských škol tak navštěvovalo v minulém školním roce 4,4 tis. dětí se SVP. 69,5 % všech dětí se SVP jsou chlapci. V čase narostl zejména počet dětí s autismem. Ve školním roce 2018/19 jich bylo takto diagnostikováno 1 108 oproti 393 ve školním roce 2008/09.

Tab. č. 2: Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřských školách

školní rok	Celkem		Chlapci		Dívky	
	počet	%	počet	%	počet	%
2008/09	8 673	2,9%	5 814	3,7%	2 859	2,0%
2009/10	8 970	2,9%	5 936	3,6%	3 034	2,0%
2010/11	9 236	2,8%	6 128	3,6%	3 108	2,0%
2011/12	9 510	2,8%	6 365	3,6%	3 145	1,9%
2012/13	9 767	2,8%	6 558	3,6%	3 209	1,9%
2013/14	10 063	2,8%	6 769	3,6%	3 294	1,9%
2014/15	10 312	2,8%	7 004	3,7%	3 308	1,9%
2015/16	10 536	2,9%	7 136	3,7%	3 400	1,9%
2016/17	10 486	2,9%	7 153	3,8%	3 333	1,9%
2017/18	10 788	3,0%	7 415	3,9%	3 373	1,9%
2018/19	11 245	3,1%	7 815	4,1%	3 430	2,0%

Zdroj: MŠMT

1.6 Učitelé v mateřských školách

Výuku v mateřských školách v roce 2018/19 zajišťovalo více jak **30 tisíc učitelů** - 30 580 přepočtených osob na plně zaměstnané. Celkový přepočtený počet učitelů v mateřských školách za posledních 10 let narostl o třetinu (o 7 013 přepočtených osob), tj. rostl rychleji než počet dětí v mateřských školách.

Vzdělávání v mateřských školách je u nás výhradní doménou **žen**. Muži tvoří méně než 1 % pedagogických pracovníků mateřských škol. Přesto v posledních letech můžeme pozorovat mírný nárůst počtu učitelů – mužů. Zatímco ve školním roce 2008/09 bylo v Česku v mateřských školách jen 34,4 pedagogů mužského pohlaví, ve školním roce 2018/19 jich bylo „již“ 177 – jejich podíl je však stále pouze 0,6 %. V krajském srovnání byl tento podíl nejvyšší v Praze – 1,3 % (48 učitelů). Naopak nejnižší zastoupení mužů bylo zaznamenáno v Libereckém kraji (0,2 %), kde učili jen tři muži.

1.7 Předškolní vzdělávání v základních školách

Předškolní vzdělávání se uskutečňuje rovněž v **přípravných třídách základních škol**. Ty jsou určeny dětem v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, a kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Počet základních škol, ve kterých jsou přípravné třídy zřízeny, poprvé poklesl ve školním roce 2017/18 (z 295 na 260) a v minulém školním roce pokles pokračoval. Za poslední dva roky tak došlo k poklesu o 16,9 %, tj. z 295 na 245 škol. Rovněž se za poslední 2 roky značně snížil i počet přípravných tříd, a to z 345 na 267 tříd, což představuje pokles o 22,6 %. V souvislosti s tím došlo k významnému poklesu počtu dětí v přípravných třídách, a to o 31,5 %, tj. o 1 437 dětí. Procentuální zastoupení dívek v přípravných třídách se v posledních letech pohybuje okolo 35 %.

Přípravný stupeň základní školy speciální připravuje na povinnou školní docházku děti se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo s autismem. Dítě může být přijato nejdříve ve věku pěti let, a to i v průběhu školního roku. Na přípravném stupni setrvává až do zahájení povinné školní docházky, přičemž jeho docházka do přípravného stupně nesmí přesáhnout tři školní roky. V posledním školním roce došlo ke snížení počtu základních škol speciálních s přípravným stupněm na 31, o 19 méně než ve školním roce 2017/18. Počet tříd byl stejný jako v roce 2016/17, tedy 32. Počet dětí se snížil z 231 v roce 2016/17 na 186 v posledním školním roce. Dívky tvoří zhruba třetinu všech dětí v přípravných třídách.

2. Základní vzdělávání

Základní vzdělávání je dalším stupněm ve vzdělávací soustavě České republiky. Cílem základního vzdělávání je vést žáky k osvojení potřebné strategie učení a motivovat k celoživotnímu vzdělávání. Napomáhá žákům poznávat své schopnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění.

Základní vzdělávání je povinné pro všechny děti v České republice. Uskutečňuje se na základní škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona, na nižším stupni víceletých gymnázií a konzervatoří v osmiletém oboru vzdělání tanec. Základní vzdělávání lze na prvním i na druhém stupni uskutečňovat také formou individuálního vzdělávání.

Základní vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole, na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo v odpovídajících ročnících osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. Základní vzdělávání má 9 ročníků a člení se na první a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým až devátým ročníkem základní školy (příp. odpovídajícími ročníky víceletých gymnázií či osmiletých konzervatoří).

Přechod z prvního stupně na druhý není podmíněn přijímacími zkouškami. Žák po úspěšném absolvování pátého ročníku pokračuje ve studiu. Jinou možností je přestup na víceleté gymnázium, které poskytuje osmileté studium, resp. šestileté studium po ukončení 7. třídy ZŠ. Přestup na gymnázium je podmíněn přijímacími zkouškami a vyhovujícím prospěchem na prvním stupni základní školy.

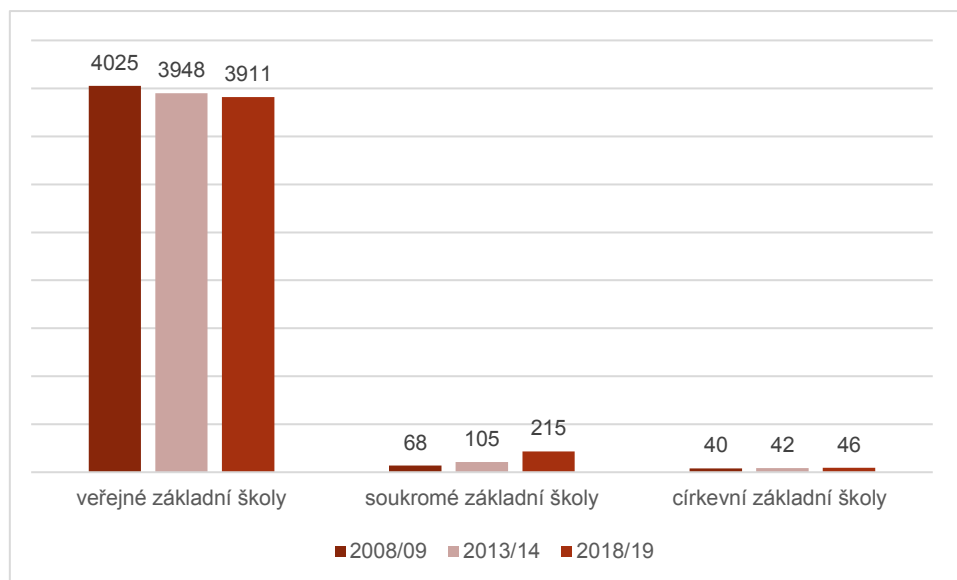
U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) je možné prodloužení základního vzdělávání na deset let, kde první stupeň končí šestým ročníkem základní školy. Žáci se SVP mohou být zařazeni do speciálních tříd na běžných základních školách nebo individuálně integrováni do běžných tříd základních škol. Jsou pro ně určeny také školy zaměřené primárně na výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Základní školy speciální mají deset postupných ročníků.

V základním vzdělávání se ve školním roce 2018/19 celkem vzdělávalo 940 928 žáků, tj. nejvíce za posledních deset let. Za posledních pět let vzrostl počet těchto žáků o více jak 100 tis. – ve školním roce 2013/14 se účastnilo základního vzdělávání 827 654 žáků. Ve školním roce 2018/19 navštěvovalo 1. stupeň základních škol 573 442 a 2. stupeň 367 486 žáků. 41 950 (4,5 %) žáků plnilo povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích a konzervatořích – z toho 4 801 v 1. – 2. ročníku šestiletých gymnázií, 36 810 v 1. – 4. ročníku osmiletých gymnázií a 339 v 1. – 4. ročníku osmiletých konzervatoří.

2.1 Základní školy – školy a třídy

V České republice ve školním roce 2018/19 zajišťovalo základní vzdělávání celkem **4 172 základních škol** – o 17 více než v předchozím školním roce či o 57 více než před třemi lety. Z výše uvedených 4 172 škol bylo 92,1 % (3 843) **běžných škol** a zbylých 329 škol pak tvořily školy pro žáky **se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)**. Počet speciálních základních škol v Česku postupně klesá. Mezi roky 2016/17 a 2017/18 se jejich počet snížil o 17 (5 %) a v roce 2018/19 jejich bylo o 3 méně než v předchozím roce. Za deset let došlo k poklesu o téměř čtvrtinu (101 škol).

Graf č. 8: Základní školy dle zřizovatele ve školním roce 2008/09 a 2018/19

Zdroj MŠMT

Většina základních škol (3 911; 93,7 %) v České republice je **veřejná**. Nejčastějším zřizovatelem veřejných škol jsou jednotlivé **obce**. Ve školním roce 2018/19 patřilo obcím 3 618 základních škol – o 56 méně než ve školním roce 2008/09. Ve 249 případech byl zřizovatelem **kraj** a ve 44 **MŠMT**. Kromě veřejných základních škol se mohou děti vzdělávat i v **soukromých a církevních** školách. Tyto základní školy – stejně jako v případě škol mateřských – však stále reprezentují poměrně malý podíl z celkového počtu základních škol v České republice.

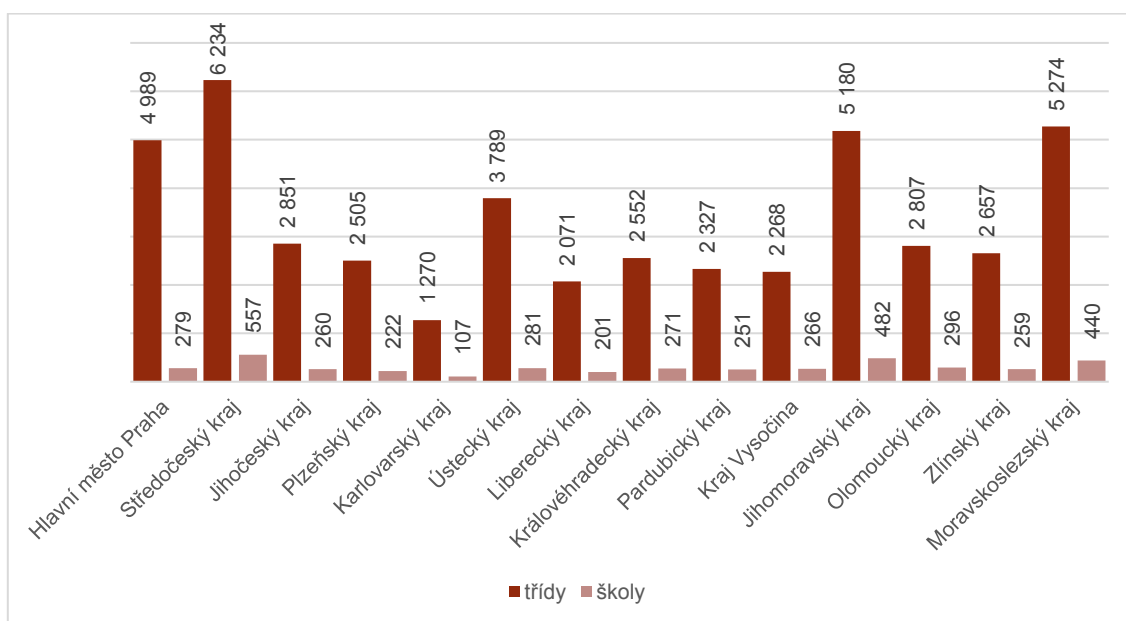
Ve školním roce 2018/19 bylo v Česku 215 soukromých a 46 církevních základních škol. Tyto školy se sice podílely 6,3 % na celkovém počtu základních škol v ČR, ale chodilo do nich „jen“ 2,5 % (23 077) žáků, jelikož jde ve většině případů o menší zařízení. Na rozdíl od veřejných škol, jejichž počet v posledních letech klesá (o 2,8 %; 114 škol za posledních deset let), tak především soukromých škol každoročně přibývá. Za posledních deset let jejich počet vzrostl z 68 ve školním roce 2008/09 na 215 ve školním roce 2018/19 a jejich podíl na celkovém počtu škol se ve stejném období zvýšil ze 1,6 % na 5,2 %.

Nejvíce soukromých základních škol se nachází v Praze (44 škol) nebo ve Středočeském kraji (39 škol). V Praze se ve školním roce 2018/19 podílely tyto soukromé školy 15,8 % na celkovém počtu pražských základních škol a chodilo do nich 3,6 % žáků. Naopak v kraji Vysočina soukromé školy tvořily jen 2,3 % základních škol a chodilo do nich 0,4 % žáků.

V základních školách bylo v minulém školním roce celkem **46 774 tříd**, tj. o 751 tříd více než v předchozím školním roce. Počet tříd v posledních pěti letech roste výrazně rychleji než počet škol. Počet škol vzrostl „jen“ o 1,9 % (v absolutním vyjádření přibýlo 77 nových škol), zato počet jejich tříd o desetinu – v absolutním vyjádření přibýlo od školního roku 2012/13 na základních školách 4 440 nových tříd.

Z výše uvedeného plyne, že roste velikost škol měřena počtem jejich tříd, a to především v případě škol veřejných – z průměrných 10,5 třídy na jednu školu ve školním roce 2013/14 na 11,5 třídy ve školním roce 2018/19. Naopak u soukromých škol tento ukazatel poklesl ve stejném období z 6,2 na 6 třídy.

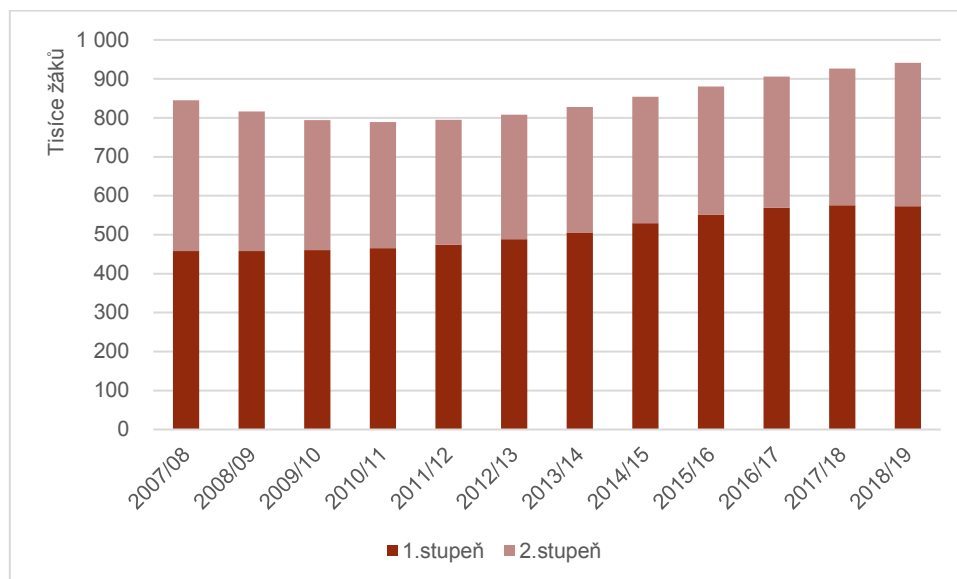
Graf č. 9: Školy a třídy v základních školách v školním roce 2018/19 – krajské srovnání

Zdroj: MŠMT

2.2 Žáci na základních školách

Ve školním roce 2018/19 navštěvovalo základní školy **940,9 tis. žáků**, což je o 14,8 tis. (1,6 %) více než v předchozím školním roce. Jejich počet začal každoročně narůstat od roku 2011/12 a jen za posledních pět let jich přibýlo 113 tis. První stupeň základních škol navštěvovalo ve školním roce 2018/19 o více než polovinu (56 %, 205,9 tis.) žáků více než druhý stupeň.

Graf č. 10: Počet žáků na 1. a 2. stupni základních škol v časové řadě (tis.)

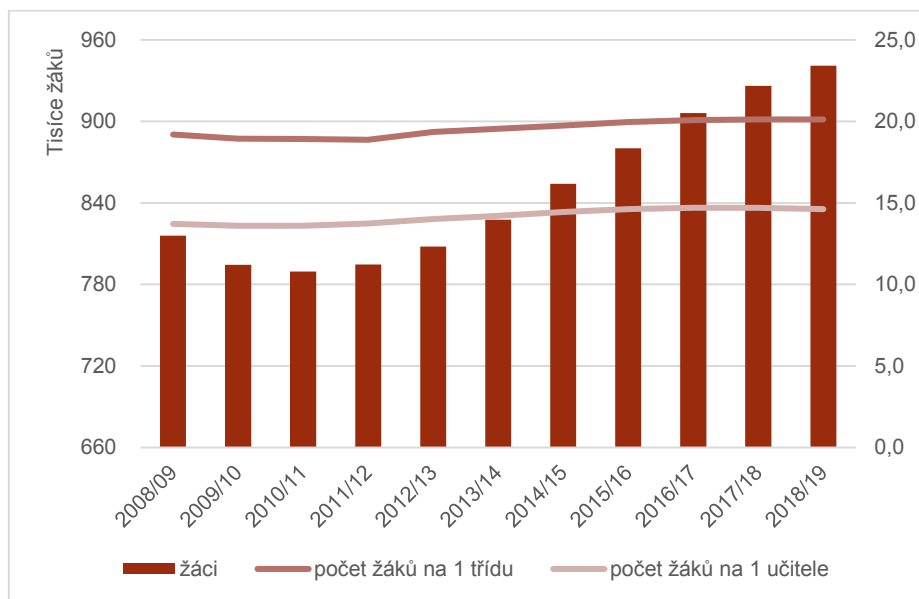
Zdroj: MŠMT

Povinnou školní docházku lze plnit jak na základních školách, tak v nižších ročnících víceletých gymnázií a osmiletých konzervatořích. Jedná se o první dva ročníky šestiletých gymnázií a první čtyři ročníky osmiletých gymnázií a osmiletých konzervatořích. Ve školním roce 2018/19 plnilo povinnou školní docházku na **nižším stupni víceletých gymnázií** 41 611 žáků. Na **nižším stupni osmiletého vzdělávání na konzervatoři** se v roce 2018/19 vzdělávalo 339 žáků.

Počet žáků 1. stupně se meziročně snížil "pouze" o 0,4 %. Na druhém stupni meziročně přibýlo 4,9 % žáků. Na prvním stupni za posledních deset let přibýla čtvrtina žáků, naopak na druhém stupni ve stejném období 5 % žáků ubylo. V absolutním vyjádření přibýlo za deset let na prvním stupni základních škol 115,4 tisíc žáků, ale na druhém jejich 19,3 tisíc ubylo. Tyto údaje kopírují demografický vývoj populace v příslušných věkových skupinách dětí. Žáci, kteří budou letos a v příštích letech nastupovat do 1. tříd ZŠ budou početně stále převyšovat žáky, kteří ze ZŠ vycházejí.

Nejvíce základních škol je v **kraji** největším, tj. v Středočeském. Logicky se v tomto kraji a jeho školách vzdělávalo i nejvíce žáků – ve školním roce 2018/19 zde do 6 234 tříd chodilo 129 519 žáků. Za Středočeským krajem následovaly další tři kraje – Hl. m. Praha, Moravskoslezský a Jihomoravský, ve kterých se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo ve všech případech přes 100 tis. žáků. Nejméně žáků – 5krát méně než ve Středočeském kraji – chodilo do základních škol v Karlovarském kraji.

Za posledních pět let vzrostl nejvíce počet žáků v absolutním vyjádření ve Středočeském kraji, a to o 25,2 tisíc z 104,3 tisíc ve školním roce 2013/14 na výše zmíněných 129,5 tisíce ve školním roce 2018/19, procentuálně pak v Praze, a to o téměř 30 %. Ve stejném období procentuálně nejméně vzrostl počet žáků v krajích Zlínském, Karlovarském a na Vysočině – ve všech případech o 8 % a v Moravskoslezském kraji o 6,4 %.

Graf č. 11: Žáci v základních školách v časové řadě (tis.)

Zdroj: MŠMT

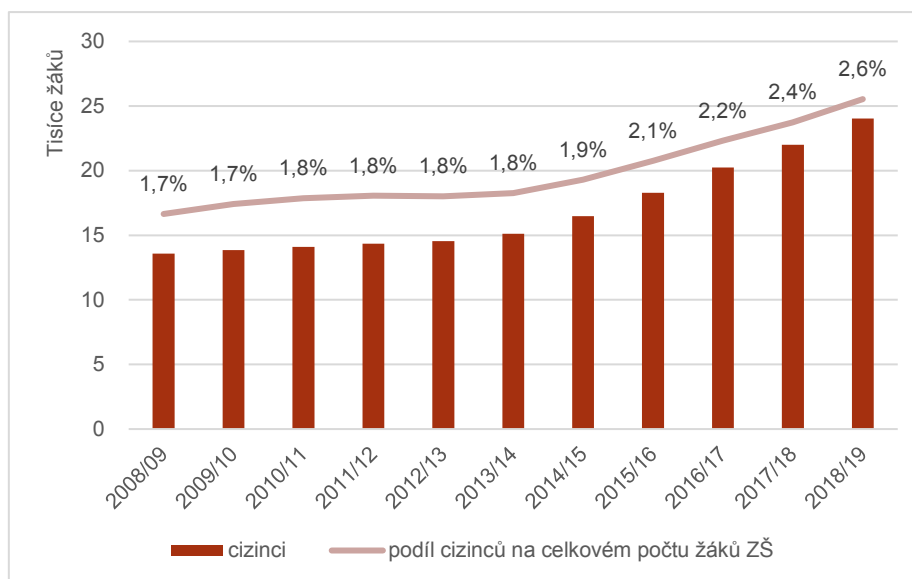
Jedním z možných ukazatelů, který vypovídá o kvalitě vzdělávacího systému, je **počet žáků na třídu**. Menší počet žáků ve třídách umožňuje pedagogům individuálnější přístup při výuce. Na druhou stranu malé třídy není možné na některé předměty již dále dělit. Ve školním roce 2018/19 připadalo v Česku na jednu třídu na základních školách v průměru 20,1 žáků a na přepočteného učitele 14,6 žáků. Od školního roku 2011/12 tyto údaje mírně vzrůstají.

Poměrové ukazatele se výrazně liší v závislosti na typu **zřizovatele** základních škol. Např. ve školním roce 2018/19 byly největší třídy na veřejných základních školách, kde v průměru na jednu třídu připadlo 20,4 žáků. Pro porovnání, ve stejném roce v církevních základních školách připadlo v průměru na 1 třídu 16,3 žáků a v případě soukromých škol do třídy v průměru chodilo dokonce o 8 dětí méně než na veřejných. Obdobně ve veřejných základních školách připadá na 1 učitele více žáků než v církevních či v soukromých. Veřejné základní školy jsou výrazně větší než soukromé. Ve školním roce 2018/19 připadlo na 1 veřejnou školu 235 žáků v porovnání se 73 žáky ve školách soukromých.

2.3 Žáci s cizím státním občanstvím na základních školách

Děti cizinců mají přístup k základnímu vzdělání za stejných podmínek jako občané ČR. Mají nárok na bezplatné vzdělávání, přístup ke školnímu stravování a školním zájmovým kroužkům. Povinná školní docházka platí pro všechny děti cizinců v dané věkové kategorii, kteří v Česku pobývají déle než 90 dní.

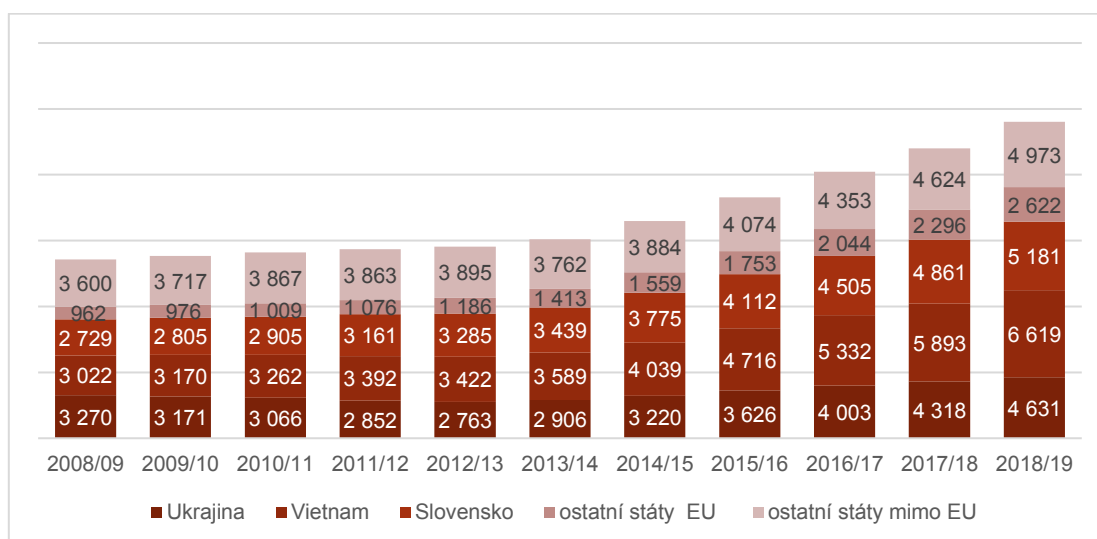
Stejně jako v případě mateřských škol – i když ne takovým tempem – i v základních školách každoročně roste počet žáků s **cizím státním občanstvím**. Za posledních pět let jejich počet vzrostl o více než polovinu (59 %). Ve školním roce 2018/19 jich navštěvovalo základní školy v České republice celkem 24 026 a na celkovém počtu žáků základních škol se tito žáci podíleli 2,6 % – před pěti lety se jich vzdělávalo na základních školách 15 109 a jejich podíl na všech žácích se rovnal 1,8 %.

Graf č. 12: Počet žáků - cizinců na základních školách v časové řadě (tis., %)

Zdroj: MŠMT

Ve školním roce 2018/19 mezi cizinci vzdělávajícími se na základních školách – na rozdíl od mateřských škol – dominovali **Ukrajinci (6 619), následovaní Slováky (5 181) a Vietnamci (4 631)**. Žáci z těchto tří států představovali více jak dvě třetiny (68,4 %) všech cizinců na základních školách – ve všech případech šlo o údaje za školní rok 2018/19. Za posledních pět let nejrychleji rostly na základních školách počty žáků s ukrajinským občanstvím (o 84 %; 3 tis. žáků).

Počet slovenských a vietnamských žáků ve stejném období vzrostl v obou případech cca o 1,7 tisíce žáků. Asi nikoho nepřekvapí skutečnost, že zdaleka nejvíce žáků s cizím státním občanstvím chodilo do pražských základních škol – 8 975 (37,4 %) žáků ve školním roce 2018/19. Tito žáci zde představovali 8,5 % ze všech žáků pražských základních škol. Zhruba 4 % žáků ZŠ tvořili cizinci v Karlovarském a Plzeňském kraji. Naopak v Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském kraji nedosahoval počet žáků s cizím státním občanstvím na tamních základních školách ani 1 %.

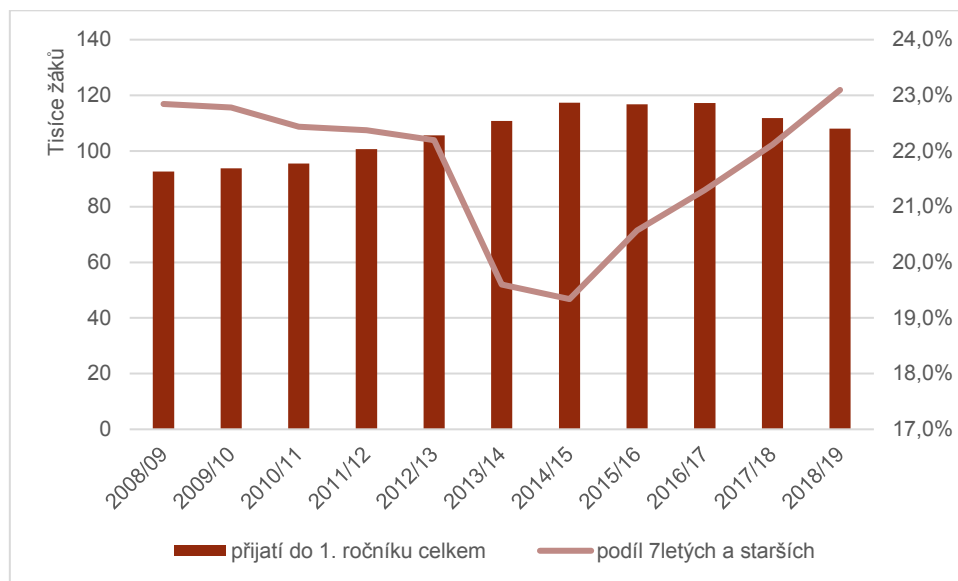
Graf č. 13: Počet žáků s cizím státním občanstvím na základních školách v časové řadě (tis.)

Zdroj MŠMT

2.4 Zápisy do prvních tříd základních škol

V roce 2018/19 bylo do prvních tříd základních škol přijato celkem 108 062 žáků, což je o 3 779 žáků (3,4 %) méně než v předchozím roce, ale o 15,5 tisíc (17 %) více než před deseti lety. Nejvíce prvňáků bylo přijato ve Středočeském kraji (15,8 tis.), v Praze (13,5 tis.) a Jihomoravském kraji (12,2 tis.). Největší podíl žáků, kteří byli přijati do 1. ročníku, tvoří žáci ve věku 6 let. Ve školním roce 2018/19 jich do prvních tříd nastoupilo 82 517. V roce 2014/2015 představovali šestiletí žáci 80,0 % nově přijatých žáků, v posledním roce toto zastoupení kleslo až na 76,4 %.

Graf č. 14: Počet žáků přijatých do 1. ročníku ZŠ a podíl 7letých a starších na celkovém počtu přijatých žáků do 1. ročníku (tis., %)

Zdroj: MŠMT

Žáků starších sedmi let (jedná se o žáky, kteří nastoupili po odkladu povinné školní docházky) nastoupilo celkem 24 959, to je o 225 více než v předchozím roce. Podíl žáků, kteří začínají povinnou školní docházku v 7 letech či později, od roku 2014/15, kdy byl 19,3 %, plynule mírně stoupá – ve školním roce 2018/19 to bylo 23,1 %.

Značné rozdíly podílu dětí, které mají odklad školní docházky, jsou mezi dívkami a chlapci. Ve školním roce 2018/19 až v 7 nebo více letech – po odkladu školní docházky – nastoupilo do 1. třídy 16,2 % dívek, ale 29,6 % chlapců. Základní školy mohou navštěvovat i děti mladší 6 let. Tato věková skupina žáků se však v posledních třech školních letech podílí jen zhruba v 0,5 % na přijatých žácích do 1. ročníku základních škol. V roce 2018/19 to bylo 586, což je o 95 méně než v minulém školním roce. Nejvíce žáků mladších 6 let bylo přijato do prvního ročníku v Praze – 112 (0,8 % ze všech žáků přijatých do prvního ročníku v Praze). Ve skupině prvňáků mladších 6 let je zajímavé to, že převážnou část tvoří dívky - 424 dívek versus 162 chlapců v roce 2018/19.

2.5 Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami

V základních školách se ve školním roce 2018/19 vzdělávalo více jak sto tisíc žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jejich podíl na celkovém počtu žáků základních škol byl 10,8 %.

Pro žáky se SVP je možné zřídit **samostatné školy**. Speciální školy jsou tvořené pouze speciálními třídami (tyto školy jsou zřízeny výhradně pro vzdělávání žáků se SVP). V roce 2018/19 bylo v České republice 329 škol pro žáky se SVP. Počet těchto škol každoročně klesá. Zatímco před 10 lety jich bylo 430, dnes jich je o 101 méně. Žáci se SVP mohou být začleněni i do běžné třídy běžné školy, anebo se pro ně zřizují

v rámci běžné školy samostatné třídy s upravenými vzdělávacími programy - speciální třídy. V roce 2018/19 bylo v České republice 2,8 tis. **speciálních tříd**. Z celkového počtu učitelů (64 tis.) v roce 2018/19 učilo 7,1 % ve speciálních třídách pro žáky se SVP.

Tab. č.3: Žáci se SVP na základních školách ve školním roce 2018/18 v krajském srovnání

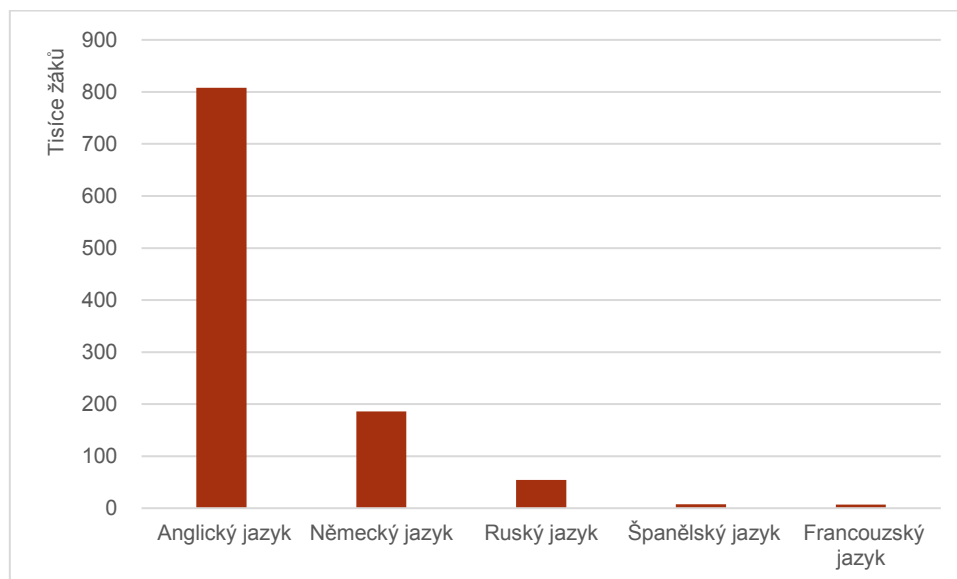
Území	Žáci se SVP					
	ve speciálních třídách škol pro žáky se SVP		ve speciálních třídách běžných škol		v běžných třídách běžných škol	
	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky	celkem	z toho dívky
Česká republika	21 295	7 736	4 651	1 646	76 037	23 497
Hlavní město Praha	2 780	940	304	100	6 785	2 199
Středočeský kraj	2 100	780	567	184	11 097	3 298
Jihočeský kraj	1 104	453	9	-	3 307	1 041
Plzeňský kraj	1 307	481	215	76	3 923	1 179
Karlovarský kraj	610	242	525	182	2 297	744
Ústecký kraj	2 169	793	809	295	6 341	1 974
Liberecký kraj	1 328	517	265	104	2 901	930
Královéhradecký kraj	1 490	519	75	19	4 273	1 429
Pardubický kraj	908	343	44	15	4 041	1 210
Kraj Vysočina	587	210	349	145	3 880	1 143
Jihomoravský kraj	1 953	662	476	175	8 806	2 800
Olomoucký kraj	1 501	546	199	59	4 952	1 476
Zlínský kraj	969	352	95	34	4 739	1 448
Moravskoslezský kraj	2 489	898	719	258	8 695	2 626

Zdroj: MŠMT

V posledních letech výrazně vzrostl počet žáků se SVP **individuálně integrovaných v běžných třídách základních škol**. Ve školním roce 2018/19 bylo integrováno mezi ostatní žáky v běžných třídách základních škol 74,5 % (76 037) žáků se zdravotním postižením. Jde o výrazně vyšší podíl než před deseti lety, kdy do běžných tříd chodila jen necelá polovina dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve školním roce 2018/19 se 20,9 % žáků se SVP vzdělávalo ve speciálních školách určených pro tyto žáky a zbylých 4,6 % ve speciálních třídách v rámci běžných ZŠ. V celém sledovaném období posledních deseti let jsou přes dvě třetiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami chlapci (67,8 % ve školním roce 2018/19). Největší podíl dětí se SVP je na základních školách v Karlovarském kraji (13,6 %). Naopak, nejméně žáků se SVP najdeme v Jihočeském kraji (7,7 %).

2.6 Jazykové vzdělávání na základních školách

Jazykové kompetence přispívají k mobilitě, zaměstnanosti a osobnímu rozvoji lidí v každém věku. Komunikační schopnosti jsou důležité pro pracovní trh a omezené jazykové znalosti jsou překážkou například při volném pohybu pracovníků a při sociální či ekonomické integraci migrantů. Proto je výuka jazyků ve školách, která se v posledních letech posunula i do nižších ročníků, velmi důležitá. Základní školy musí v souladu se změnou školského zákona už od třetí třídy povinně začít s výukou cizího jazyka. Ve školním roce 2018/19 se cizím jazykům v základních školách učilo celkem 86,4 % žáků. Nejvíce žáků se učilo anglický jazyk. Za posledních deset let anglický jazyk upevnil svou pozici nejčastěji vyučovaného cizího jazyka na základních školách. Mezi žáky, kteří se učí cizí jazyk, se jich 99,4 % učí angličtinu. S velkým odstupem je druhý cizí jazyk němčina, kterou se učilo v minulém školním roce 19,8 % žáků základních škol (22,9 % žáků učících se cizí jazyk).

Graf č. 15: Žáci učící se cizím jazykům ve školním roce 2018/19 (%)

Zdroj: MŠMT

Podíl žáků, kteří se na základních školách učí německý jazyk je tradičně nejvyšší na jihozápadě republiky, kde se mnoho lidí denně setkává s německým jazykovým prostředím ať už ve svém vlastním zaměstnání nebo díky cestovnímu ruchu. Alespoň čtvrtina žáků se učí němčinu v Jihočeském, Karlovarském, Plzeňském a Libereckém kraji. Nejméně se němčina vyučuje na základních školách v Moravskoslezském a Pardubickém kraji. Moravskoslezský kraj naproti tomu vyniká ve výuce ruského jazyka. Ruštinu se tam na základních školách učí více než desetina žáků.

2.7 Učitelé na základních školách

Výuku v základních školách v roce 2018/19 zajišťovalo **64 tisíc učitelů** (přepočtený počet osob na plně zaměstnané) – meziročně jejich počet vzrostl o 2,1 % (1 340,5 přepočtených osob), tj. procentuální nárůst byl nepatrně vyšší než u žáků. V delším časovém období nárůst počtu učitelů ve většině případů nekopíruje nárůst či pokles počtu žáků – spíše jej se zpožděním dohání. **Ženy** tvořily 85 % učitelského sboru základních škol. Či opačně: pouze 15 % učitelského sboru základních škol představují **muži**. Od školního roku 2011/12 mužů na základních školách pomalu přibývá, ale jejich počet roste pomaleji než počet žen (učitelek). Na prvním stupni základních škol je podíl žen – učitelek dokonce 94%, na druhém stupni již čtvrtinu pedagogického sboru tvoří muži.

V **krajském srovnání** byl podíl mužů mezi učiteli základních škol nejvyšší na Vysočině – 17,1 % ve školním roce 2018/19. Naopak nejnižší zastoupení mužů bylo zaznamenáno v Středočeském kraji (13,3 %). V absolutním vyjádření nejvíce mužů učitelů učí v krajích Jihomoravském, Středočeském, Moravskoslezském a v Praze – ve všech případech se jejich počet pohybuje mírně nad jedním tisícem. Nejméně mužů učitelů je v Karlovarském kraji (282) – údaje za školní rok 2018/19.

Z hlediska **zřizovatele** jednotlivých škol, byl ve školním roce 2018/19 na **prvním stupni** základních škol nejvyšší podíl mužů mezi učiteli u soukromých základních škol – 12,8 %. Nejnižší byl u škol, kde je zřizovatelem kraj – 3,9 %. Na **druhém stupni** byl nejvyšší podíl mužů na základních školách, kde je zřizovatelem MŠMT – 38,8 %, ale i zde platí, že v soukromých školách je podíl mužů vyšší než v průměru za všechny veřejné školy.

3. Střední školy

Vzdělávání na středních školách poskytuje studentům odbornou přípravu na budoucí povolání, nebo je i nadále vzdělává všeobecně a je přípravou spíše pro další vzdělávání na vyšších odborných a vysokých školách. Zatímco v mateřských a základních školách počty dětí a žáků v posledních letech rostly, na středních školách zaznamenáváme trvalý výrazný pokles. Nárůst lze očekávat v době, kdy silné ročníky dětí narozené v letech 2007 až 2010 nastoupí na střední školy.

3.1 Střední školy – základní ukazatele

Ve školním roce 2018/19 bylo v České republice 1 290 tis. středních škol, které měly dohromady 19,2 tis. tříd. Počet středních škol i tříd se za posledních 10 let snížil. Počet škol poklesl o desetinu, ubylo 148 škol, počet tříd se snížil o 18 %, je jich o 4,1 tis. méně. V krajském srovnání se nejvíce středních škol nachází v krajích s nejvyššími počty obyvatel, v Praze - 185, 152 ve Středočeském kraji a 135 v Moravskoslezském kraji. Z výše uvedených 1 290 škol poskytovalo 1 279 denní formu vzdělávání.

Střední školy a třídy navštěvovalo ve školním roce 2018/19 celkem 420,8 tis. studentů. I jejich počet se ovšem za posledních 10 let výrazně snížil. Na střední školy nyní chodí o 143,5 tis. studentů méně, než tomu bylo ve školním roce 2008/09. Silné ročníky dětí, které postupně zvyšovaly počty dětí v mateřských a základních školách, totiž na střední školy teprve nastoupí. Většina studentů se vzdělává v denní formě středoškolského vzdělávání (96 %), v ostatních formách jen 16,9 tis. (4 %) žáků.

Většina středních škol (83,9 %) v České republice je veřejná. Kromě veřejných středních škol se mohou žáci vzdělávat i v soukromých a církevních středních školách, kterých je však poměrně malý podíl z celkového počtu středních škol. Ve školním roce 2018/19 bylo v České republice 286 soukromých a 42 církevních středních škol.

Poměrové ukazatele se výrazně liší v závislosti na typu **zřizovatele** středních škol. Např. ve školním roce 2018/19 byl průměrný počet žáků ve třídě nejvyšší v církevních středních školách (23,9). Pro porovnání, ve stejném roce ve veřejných středních školách připadlo v průměru na 1 třídu 22,8 žáků a v případě soukromých škol do třídy v průměru chodilo 17,2 žáků.

Na středních školách studovalo v minulém školním roce 9,3 tis. žáků s cizím státním občanstvím. Je to o 110 žáků více než v školním roce 2017/18. Za posledních 10 let narostl počet žáků s cizím státním občanstvím o 30,4 %. Žáci s cizím státním občanstvím se na celkovém počtu žáků středních škol podíleli 2,2 %. Většina cizinců, 72,7 % pocházela ze států mimo EU. Největší zastoupení měli Ukrajinci (2 795 žáků) a Vietnamci (1 663 žáků). Ze států EU nejpočetnější skupinu tvořili Slováci (1 825 žáků).

3.2 Typy středního vzdělávání

Střední vzdělávání se dá rozdělit do 6 typů: ¼ středoškoláků navštěvovalo střední školy s maturitní zkouškou, konkrétně 43,6 % odborné a 30,9 % všeobecné na gymnáziích. 20,6 % studovalo na středních školách s výučním listem a 3,5 % nástavbové studium. Zbývající necelé 1 % najdeme na 8letých konzervatořích, či v oborech středního vzdělávání bez maturity a výučního listu. Na gymnáziích studovalo 130 tisíc žáků, z toho více než polovina na 8letých a nejméně, jen jedna desetina na 6letých. Příprava má všeobecný neprofesní charakter. Absolventi získají maturitu a mohou pokračovat ve studiu na vyšších odborných anebo vysokých školách.

Odborné vzdělávání zabezpečují střední odborné školy a střední odborná učiliště. Patří sem střední odborné školy s výučním listem či s maturitní zkouškou. Délka vzdělávání na středních odborných školách s výučním listem je 3 roky. Absolventi mohou pokračovat v nástavbovém studiu k získání maturity. Nástavbové studium trvá 2 roky (v denní formě). Jedná se o střední vzdělání s maturitní zkouškou, které je určeno výhradně pro vyučené ve tříletých učebních oborech. Absolventi získají maturitní vysvědčení a mohou pokračovat ve

vysokoškolském nebo vyšším odborném vzdělávání. Umělecké obory mohou žáci studovat na konzervatořích. Absolventi získají vysvědčení o absolutoriu v konzervatoři a diplom absolventa konzervatoře. Za jménem pak mohou uvádět titul DiS. (diplomovaný specialista). Vzdělání lze ukončit i maturitní zkouškou. Délka většiny oborů trvá 6 let a je určena uchazečům po splnění povinné školní docházky. Výjimku tvoří obor Tanec, který trvá 8 let a je určen uchazečům po 5. ročníku základní školy.

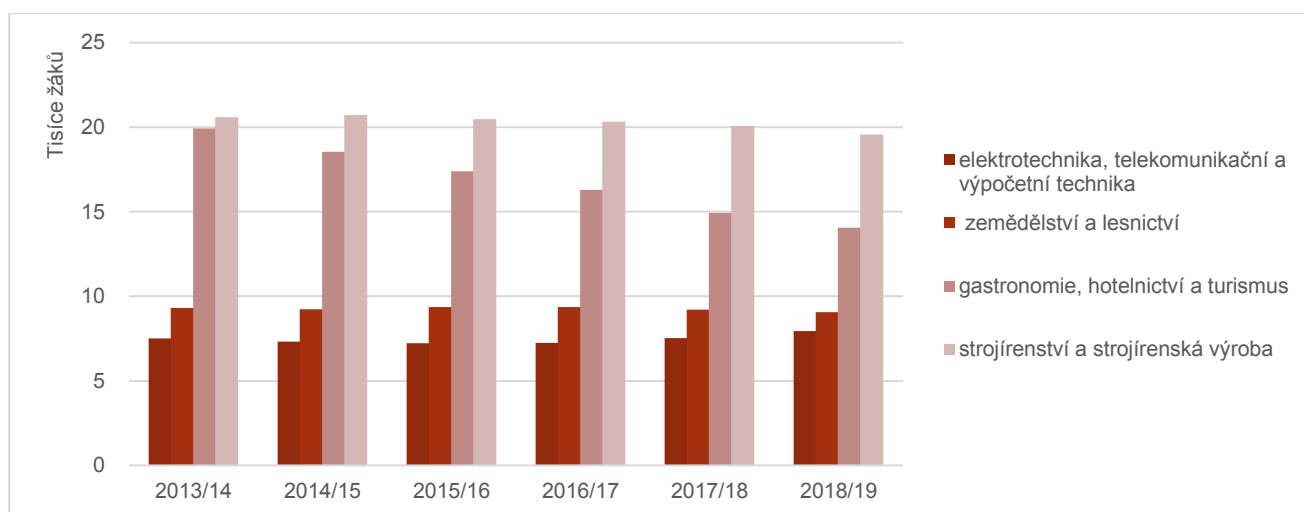
Počet nově přijatých, absolventů a žáků každým rokem klesá. Pokles je nejmarkantnější u odborného studia s maturitou. Za 10 let poklesl počet žáků o 71 tisíc. Pokles nastal i u oborů s výučním listem a to o téměř 30 tisíc za posledních 10 let. Studenti nástavbové studia tvoří jen malou část žáků středního vzdělávání a jejich počet za 10 let klesl o dvě třetiny ze 45 na 14,8 tisíc.

3.3 Střední vzdělávání s výučním listem

Střední vzdělávání s výučním listem poskytovalo v minulém školním roce 509 škol, o 8 méně než ve školním roce 2017/18. V téměř 4 500 třídách se vzdělávalo 86 590 žáků. Převážná veššina, 97 %, studovala v denní formě studia. Do prvního ročníku bylo přijato 31 524 žáků (z toho 11 078 dívek), o 148 více než ve školním roce 2017/18. Většina škol byla zřízena krajem - 380, tyto školy navštěvuje i největší podíl žáků – 85 %.

Dlouhodobě je nejnavštěvovanějším oborem strojírenství a strojírenská výroba, který studovalo 23,1 % žáků. Následuje gastronomie, hotelnictví a turismus s podílem studentů 16,6 % a třetím nejnavštěvovanějším oborem bylo zemědělství a lesnictví, který studovalo 10,7 % žáků. I tyto atraktivní obory se za posledních 10 let však potýkají s úbytkem žáků. Nejmarkantnějšího úbytku si můžeme všimnout v oboru gastronomie, hotelnictví a turismus, kde za posledních 10 let ubyla téměř polovina žáků.

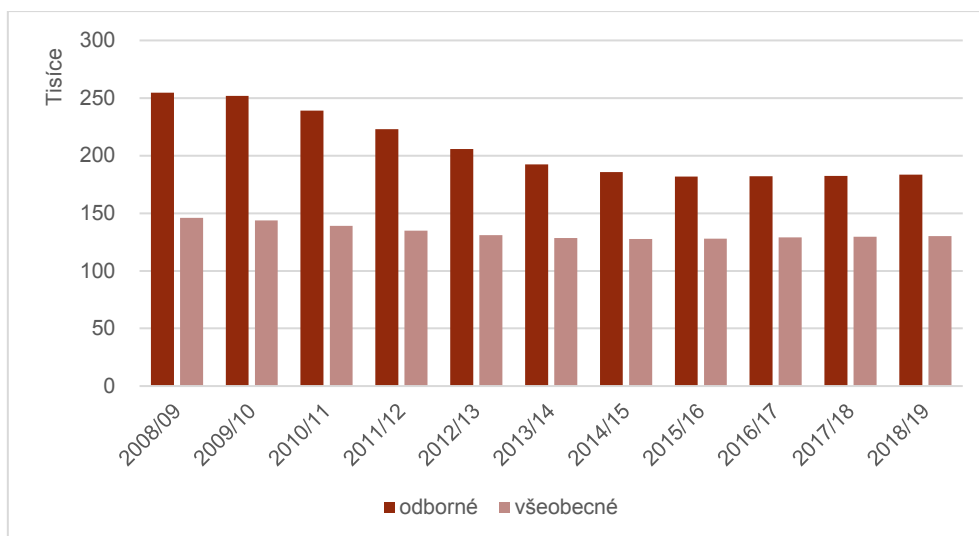
Graf č. 16: Žáci studující nejnavštěvovanější obory na středních školách s výučním listem

Zdroj: MŠMT

3.4 Střední vzdělávání s maturitní zkouškou

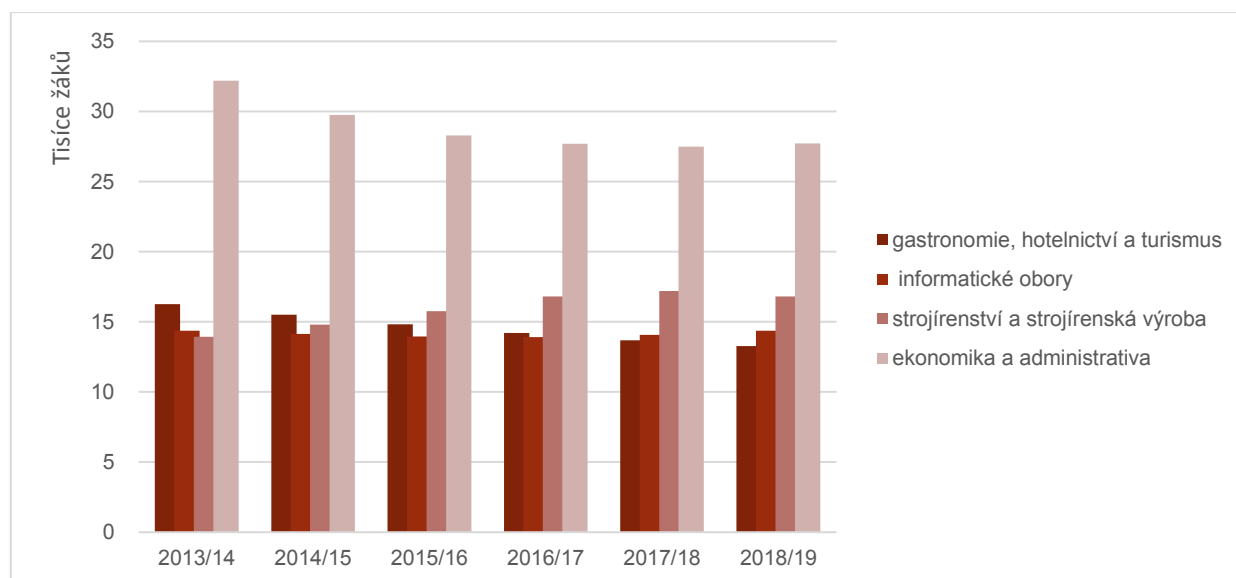
Tento typ vzdělání poskytovalo ve školním roce 2018/19 celkem 1 077 škol, do kterých docházelo téměř 317 tis. studentů, z nichž většinu tvořili dívky (53,9 %). Studenti navštěvovali 12,8 tis. tříd, o 94 více než v minulém školním roce. Od roku 2009/10 tříd každoročně ubývá, a tak jich v minulém školním roce bylo o 14,5 % méně než před 9 lety. Převážná většina studentů se vzdělávala v denní formě vzdělávání (97,4 %). Počet nově přijatých do prvního ročníku každoročně klesá. Za posledních 10 let je to pokles o 27,2 %. Střední vzdělávání s maturitní zkouškou se dělí na všeobecné a odborné.

Graf č. 17: Počet žáků celkem na středních školách poskytujících odborné a všeobecné vzdělávání (tis.)

Zdroj: MŠMT

3.4.1 Střední vzdělávání s maturitní zkouškou odborné

Z 1 077 škol poskytujících střední vzdělávání s maturitní zkouškou jich 782 poskytovalo odborné vzdělávání. V 7,9 tis. třídách se vzdělávalo ve školním roce 2018/19 celkem 183,5 tis. žáků. V tomto případě byl podíl pohlaví téměř vyrovnaný: 51 % dívek a 49 % chlapců. Počet studentů poklesl za posledních 10 let o 28 %. V případě meziroční změny mezi roky 2017/18 a 2018/19 byl zaznamenán nárůst počtu žáků o 1004. Do prvního ročníku bylo přijato 48,4 tis. žáků. Před deseti lety to bylo o 28,7 % více. Žáci se vzdělávali v různých oborech. V minulém školním roce jich nejvíce studovalo obor *Ekonomika a administrativa*, 27,7 tis. *Strojírenství a strojírenskou výrobu* studovalo 16,8 tis. žáků. Třetí nejnavštěvovanější byly *Informatické obory* s počtem žáků 14,4 tis.

Graf č. 18: Žáci studující nejnavštěvovanější obory na středních odborných školách s maturitní zkouškou

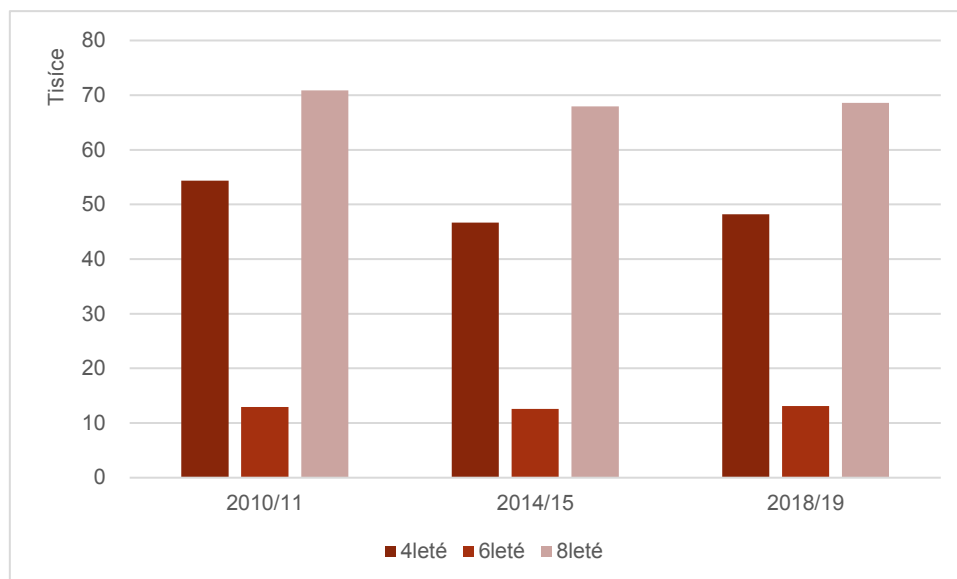
Zdroj: MŠMT

3.4.2 Gymnázia

Ve školním roce 2018/19 bylo v České republice celkem **355 gymnázií**. Počty těchto škol během uplynulých deseti let nezaznamenaly výrazný vývoj. V roce 2018/19 převažovaly školy se čtyřletými obory gymnázií, následované školami s osmiletými obory gymnázií a nejméně těchto škol poskytovalo vzdělávání v šestiletých oborech gymnázií.

Od školního roku 2008/09 do roku 2014/15 každoročně **klesaly počty žáků** v oborech gymnázií, přičemž tento pokles se nejvíce týkal čtyřletých. V šestiletých a osmiletých oborech gymnázií je vývoj za posledních deset let v podstatě stabilní. Od školního roku 2015/16 naopak počty žáků na gymnáziích narůstaly a za posledních pět let jejich přibýlo 2 088.

Graf č. 19: Počet žáků na gymnáziích ve školním roce 2018/19

Zdroj: MŠMT

Nově přijatých žáků do 1. ročníků oborů gymnázií bylo v posledních 9 letech vždy přes 23 tisíc, z toho 51 % bylo nově přijato do čtyřletých oborů, 39 % do osmiletých oborů a zbylých 10 % do prvních ročníků oborů šestiletých.

Ve školním roce 2017/18 **absolvovalo** ve všech oborech gymnázií celkem 20,3 tisíc žáků (údaje za všechny formy studia), z toho téměř 11,5 tisíc činily počty absolventů čtyřletých oborů, více než 7,6 tisíce absolventů oborů osmiletých a dva tisíce žáků absolvovalo v šestiletých oborech gymnázií.

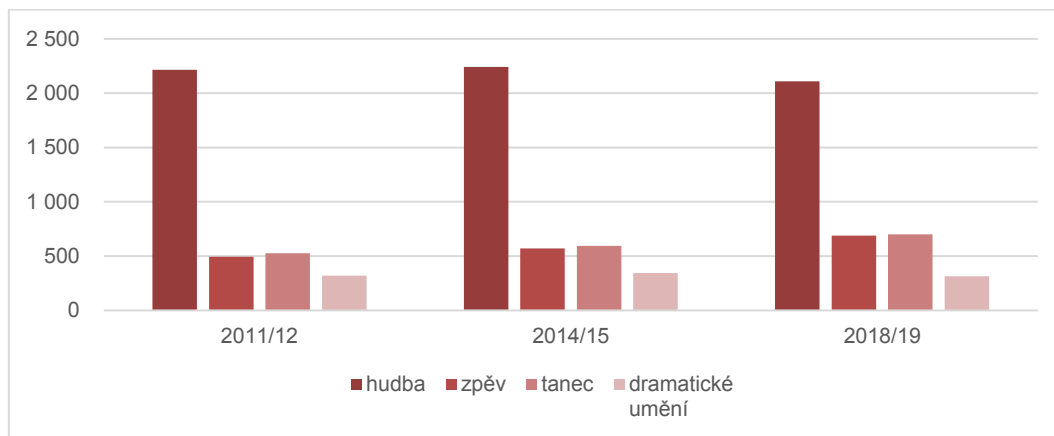
3.5 Nástavbové studium

Ve školním roce 2018/19 poskytovalo 316 škol nástavbové studium. Počet škol za posledních 10 let klesl o 127. Klesá i počet studentů, nově přijatých a absolventů. Zatímco ještě před 10 lety studovalo nástavbové studium 45 tis. studentů, v minulém školním roce to bylo 3x méně. V roce 2018/19 téměř 8,7 tis. studentů studovalo nástavbové studium v denní formě studia. Ostatní formy studia navštěvovalo 6,2 tis. studentů. Oproti ostatním typům středoškolského vzdělávání je tak nástavbové studium výrazně častěji studováno dálkově (41 %). Obory nástavbového studia studovalo 6,7 tis. dívek. Z celkového počtu studentů nástavbového studia (14,8 tis.) 70,6 % studovalo obory ze skupiny *Podnikání v oborech, odvětví*, 8,9 % studovalo *Strojírenství a strojírenskou výrobu*.

3.6 Konzervatoře

V konzervatořích se vzdělávalo ve školním roce 2018/19 celkem 3 535 žáků, z toho 2 141 dívek (60,6 %). Do 1. ročníků bylo přijato téměř 700 žáků a absolvovalo necelých 400 žáků. Žáci se vzdělávali v oborech Hudba, Zpěv, Tanec a Hudebně dramatické umění. Lze konstatovat, že během uplynulých deseti let nezaznamenaly sledované statistické údaje za konzervatoře žádný významný vývoj.

Graf č. 20: Počty studentů jednotlivých studijních oborů na konzervatořích

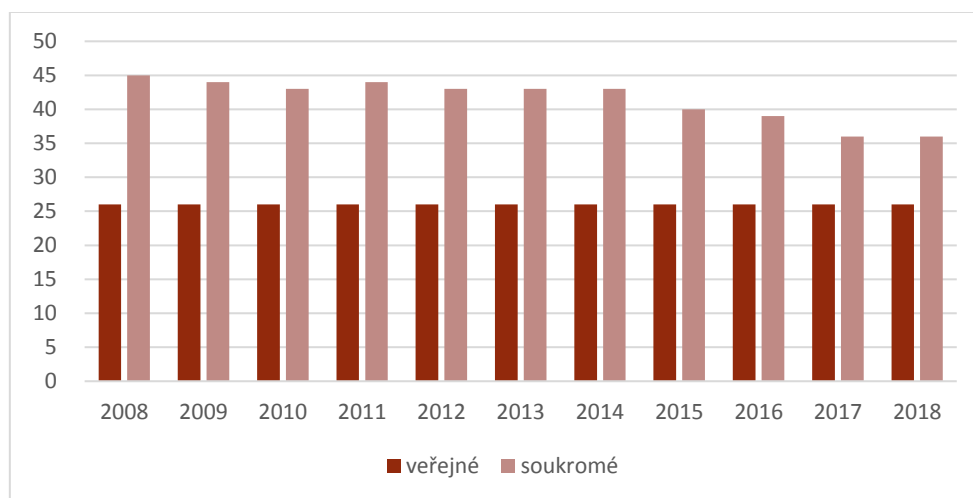

Zdroj: MŠMT

4. Vysoké školy

V České republice si studenti mohou vybrat ze široké nabídky **veřejných** či **soukromých** vysokých škol. Většina studentů (90 %) studuje na některé z **26 veřejných vysokých škol**. Hlavní rozdíl je v tom, že vzdělávání na veřejných vysokých školách je zpravidla bezplatné. Veřejné vysoké školy jsou financované státem. Na soukromých vysokých školách (v roce 2018 jich u nás bylo 36) studenti za studium platí a poplatky mezi školami se liší například i podle toho, zda student studuje v českém nebo anglickém jazyce nebo zda se jedná o českou či zahraniční instituci. Výše školného se nejčastěji pohybuje v rozmezí okolo 20 - 30 tisíc korun za jeden semestr. Některé školy však mají školné ještě mnohem vyšší. Například na Unicorn College se výše školného za jeden semestr pohybuje okolo 40 000 korun, dalším příkladem je Prague College, která si od studentů účtuje 95 000 korun na semestr.

Graf č. 21: Počet veřejných a soukromých vysokých škol v ČR v časové řadě

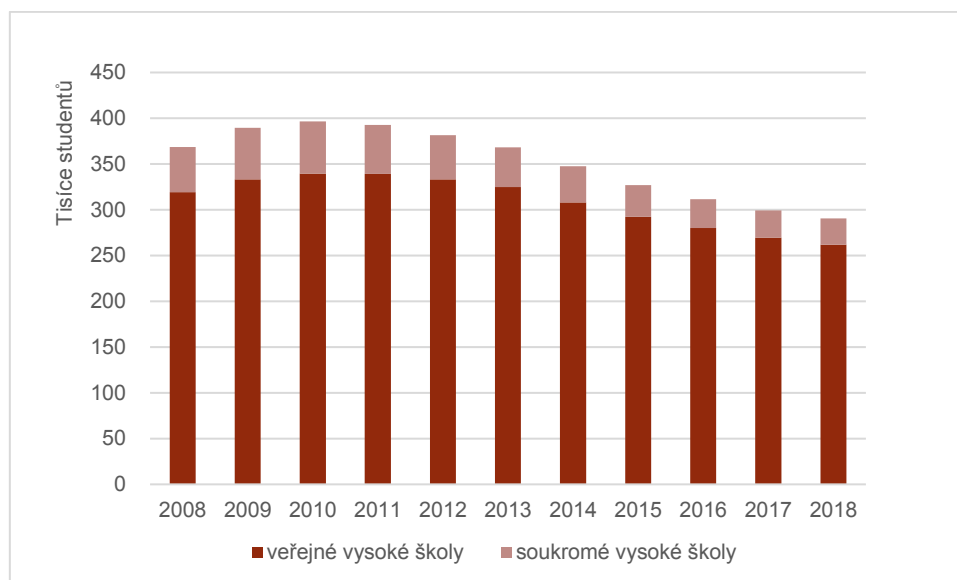
Zdroj: MŠMT

Mnohé soukromé vysoké školy nabízejí svým studentům motivační programy a za vynikající studijní výsledky dostane student prospěchové stipendium, tedy slevu na školném. Veřejné vysoké školy mají obvykle v nabídce více studijních programů, než soukromé vysoké školy. Ne všechny obory, které se vyučují na veřejných vysokých školách, mohou studenti studovat na soukromých. Například medicínu, architekturu nebo chemii je možné studovat pouze na veřejných vysokých školách. Když se podíváme na nabídku soukromých vysokých škol, nejčastěji se setkáme s ekonomickými, politologickými či právníckými obory nebo obory zaměřenými na marketing.

Největší veřejné vysoké školy s nejvyššími počty studentů jsou **Karlova univerzita** (45,2 tis. studentů), Masarykova univerzita v Brně (30,2 tisíc studentů) a Univerzita Palackého v Olomouci (19,7 tisíc studentů). Ze soukromých vysokých škol jsou nejnavštěvovanější Metropolitní univerzita (3,6 tisíc studentů), Vysoká škola finanční a správní (3,4 tisíc studentů), která má sídlo v Praze a pobočky v Karlových Varech a Mostě a **AMBIS** (Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut - 3,8 tisíc studentů), která se nachází v Praze i v Brně. Většina soukromých vysokých škol má sídlo v Praze (22 z 36), v Brně sídlí 6 soukromých vysokých škol a například v Ostravě jen jedna.

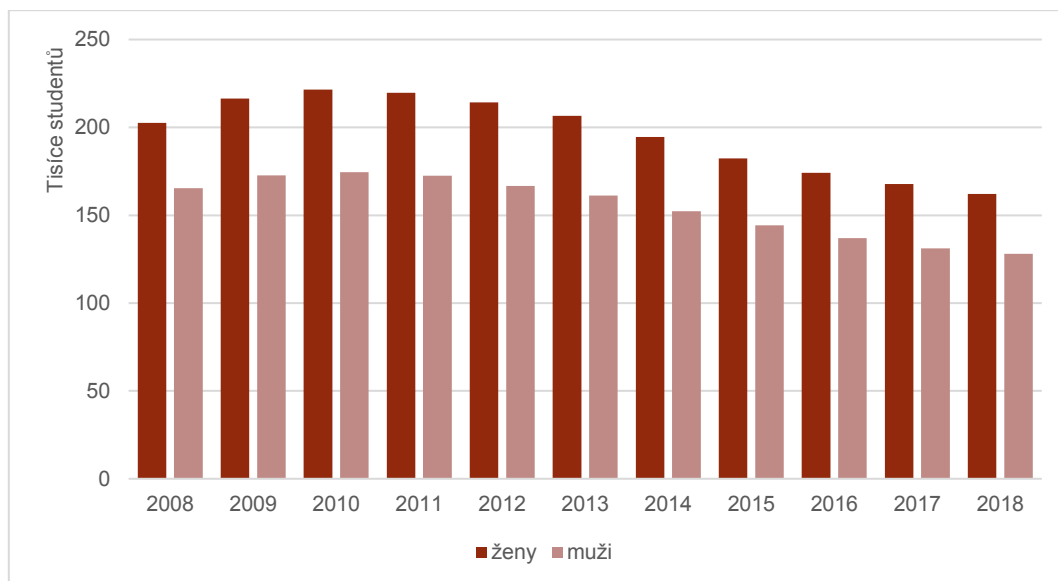
4.1 Studenti vysokých škol

Graf č. 22: Počet studentů na vysokých školách v ČR v časové řadě (tis.)

Zdroj: MŠMT

Na 62 soukromých a veřejných vysokých školách v České republice studovalo v roce 2018 téměř **300 tis. studentů**, přičemž v naprosté většině (90,2 %) se jednalo o studenty veřejných vysokých škol. V posledních letech dochází ke zpomalování meziročního poklesu – zatímco v roce 2017 ubylo meziročně 12,4 tisíc studentů, v roce 2018 byl meziroční pokles 8,7 tisíc studentů. Počet studentů na českých vysokých školách rostl do roku 2010, kdy jich zde studovalo téměř 400 tisíc, od té doby jejich počet každoročně klesá a nyní je vysokoškolských studentů o čtvrtinu méně. Analogicky s tím od roku 2013 klesá i počet absolventů, kterých bylo v minulém roce necelých 70 tis. S přibližně tříletým zpožděním, které odpovídá délce bakalářského studia, tak počet absolventů reaguje na pokles nově zapsaných studentů.

Graf č. 23: Počet studentů vysokých škol dle pohlaví

Zdroj: MŠMT

Tab. č. 4: Počet studentů na vysokých školách v ČR

rok	celkem ¹⁾	z toho studijní program			
		bakalářský	magisterský	navazující magisterský	doktorský
2008	368 050	228 900	53 359	66 252	24 500
2009	388 991	243 368	46 074	79 247	25 484
2010	395 981	248 033	40 735	86 202	25 913
2011	392 041	243 892	37 484	89 639	25 649
2012	380 895	235 256	34 495	90 302	24 796
2013	367 779	224 470	33 188	88 933	24 720
2014	346 895	207 247	32 565	86 097	24 208
2015	326 531	192 383	31 768	81 350	23 865
2016	311 176	179 876	31 211	79 571	23 184
2017	298 817	172 265	30 805	75 937	22 129
2018	290 099	168 226	30 780	71 859	21 378

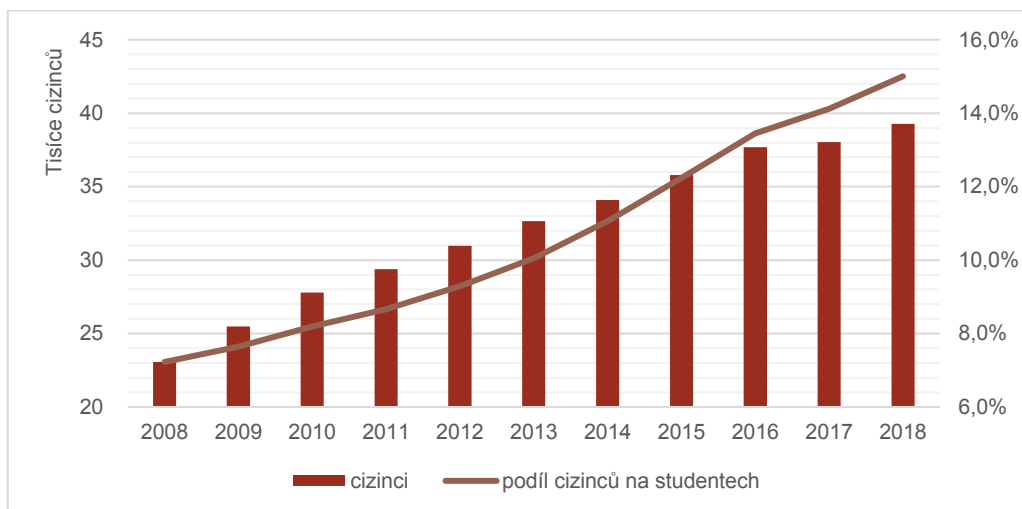
Zdroj: MŠMT

Pokles v počtu studentů se nejvíce týká bakalářských studijních programů (jejich studenti tvoří 58 % všech vysokoškolských studentů), ve kterých oproti roku 2010 ubylo studentů o téměř jednu třetinu. Studentů magisterských programů (vč. navazujících magisterských, kteří tvoří 35,4 % všech vysokoškolských studentů) je oproti tomu méně o 19 %, a doktorandů (kterých je z celkového počtu vysokoškoláků 7,4 %) o 18 % méně. Ženy tvoří dlouhodobě nadpoloviční většinu studentů (56 %) i absolventů (60 %) vysokých škol. V minulém roce studovalo na vysokých školách 162 tisíc žen, o 5,6 tisíc méně než v roce 2017.

Mimo studentů s českým státním občanstvím studuje na vysokých školách v České republice také řada cizinců. I přes zmíněný celkový úbytek vysokoškolských studentů počet studujících cizinců u nás kontinuálně roste a za posledních 10 let se zvýšil o téměř polovinu. Každý sedmý student vysokých škol je cizinec. Celkem jich na veřejných a soukromých vysokých školách v ČR studuje 44,8 tis. Před 10 lety byl přítom cizincem pouze každý 12. student veřejných a soukromých vysokých škol. Pokud se zaměříme pouze na

soukromé školy, zde cizinci tvoří téměř pětinu všech studentů (19,6 %). Na veřejných vysokých školách cizinci tvoří 15% podíl.

Graf č. 24: Počet cizinců na vysokých školách v ČR v časové řadě (tis., %)

Zdroj: MŠMT

V roce 2018 na vysokých školách studovalo 21,4 tisíc doktorandů a studenti doktorského studia představovali 7,4 % z celkového počtu studentů na veřejných a soukromých vysokých školách. Před 10 lety v roce 2008 studovalo doktorské studium 24,5 tisíc doktorandů, tedy o 3,1 tisíc studentů více než v roce 2018. Počet studentů v doktorském studiu byl nejvyšší v roce 2010, kdy se vyšplhal téměř na 26 tisíc. Od té doby jejich počet klesl o 17,5 %.